

Revision af danske rovtæger af slægten

Coranus Curtis, 1833

(Heteroptera: Reduviidae)

Søren Tolsgaard

Tolsgaard, S.: Revision of Danish assassin bugs of the genus *Coranus* Curtis, 1833 (Heteroptera: Reduviidae).

Ent. Meddr. 73: 17-24. Copenhagen, Denmark 2005. ISSN 0013-8851.

The known material of the genus *Coranus* recorded from Denmark, stored in the collections of Zoological Museum in Copenhagen (ZMUC), Natural History Museum in Aarhus (NHMA) and in private collections (PC), has been investigated according to the revision of Putshkov (1982; 1994).

25 adult specimens of *C. aethiops* (all brachyopters) recorded from July 17th to September 30th, and 267 adult specimens of *C. subapterus* (including 19 ♂♂ and 9 ♀♀ macropters) recorded from June 24th to October 3rd, and one ♀ of *C. woodroffei* (brachyopters) found in September, were identified. Also 32 *Coranus*-nymphs, recorded from ultimo May to July 23rd, were recognized in the collections but not identified to species. Incidentally one specimen of *C. aethiops* from Estonia (Roude, 1 ♀ 19.vii.2000 (Bruun, NHMA)) was also noticed.

While *C. subapterus* is usually found on sunexposed ground with extremely low vegetation – especially with lichens, moss or grey hair-grass (*Corynephorus canescens* (L.)) – and is rather widespread on such habitats in Denmark, it seems that *C. aethiops* is restricted to a taller and more humid vegetation of heather (*Calluna vulgaris* (L.)) or grasses. It is recorded from a series of locations in Jutland, all of ancient heath or dune character, and should therefore be regarded as vulnerable (VU) on the Danish national redlist. Also *C. woodroffei*, in Denmark only known from moorheath on the island Römö in the Wadden Sea (Bernhardt leg.), should at least be regarded as vulnerable (VU).

Søren Tolsgaard, Naturhistorisk Museum, Universitetsparken, Bygning 210, DK-8000 Aarhus C, Denmark.

E-mail: stolsgaard@gmail.com.

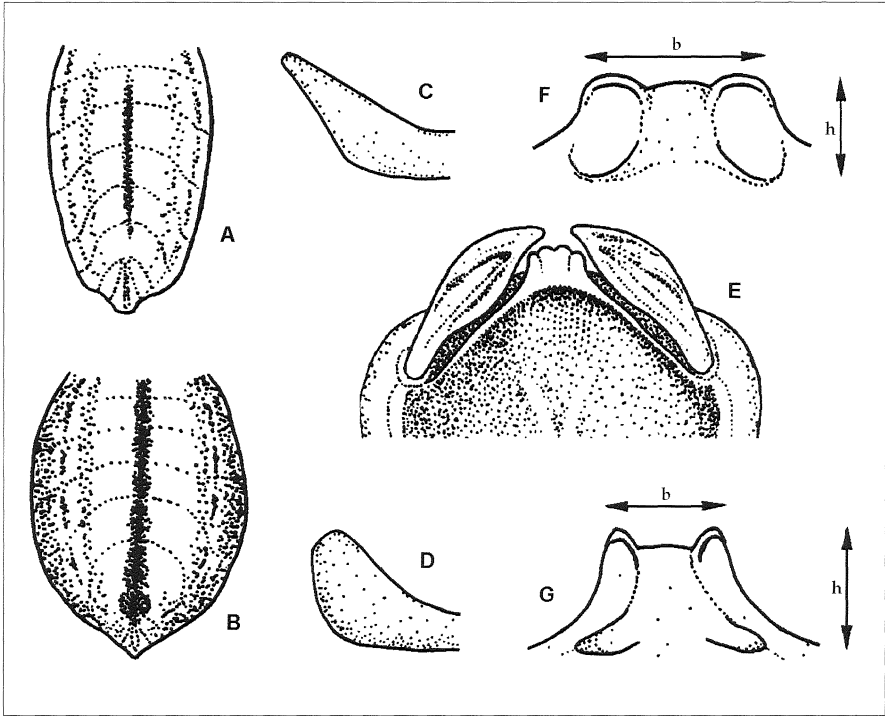
Indledning

Om end vi traditionelt kun har betragtet en enkelt art af slægten *Coranus* som hjemmehørende i Danmark, nemlig *Coranus subapterus* De Geer (Andersen & Gaun, 1974), har det længe været godtgjort, at nordeuropæisk materiale, som tidligere entydigt var bestemt til denne art, faktisk ofte omfatter flere lignende arter.

I England beskrev Woodroffe (1959) for nu næsten et halvt århundrede siden en "hedeform" (*heath form*) med relativt lange antenner, og en "klitform" (*sand-dune form*) med kortere antenner, former som han dog ikke navngav, idet han måtte erkende, at de diagnostiske karakterer til dels overlappede hinanden. Woodroffes konklusion blev, at han gjorde opmærksom på de morfologiske og økologiske forskelle i håb om, at det kunne befordre en yderligere afklaring af forholdene.

En revision af et større, palæarktisk materiale blev siden foretaget af Pavel V. Putshkov (1982; 1994), og efterfølgende har det fundet almindelig anerkendelse, at ikke mindre end tre arter indenfor den såkaldte "*subapterus*-gruppe" har populationer i det nordlige Europa.

Coranus subapterus er stadig den mest udbredte af disse arter i Nordeuropa, men også *C. aethiops* Jakovlev og *C. woodroffei* P. V. Putshkov er konstateret i flere af vore nabolande. Dette er baggrunden for, at det danske materiale, som hidtil udelukkende har været bestemt som *C. subapterus*, er blevet gennemgået af denne artikels forfatter for at afgøre, hvorvidt de øvrige to arter forefindes i materialet.

Figur 1: A, B: bagkroppens underside hos ♀♀. C, D: scutellum set fra siden. E: bageste del af pygoforen med løftede paramerer og mellem dem appendiks. F,G: appendiks stærkere forstørret, pile viser bredde (b) og højde (h). *Coranus subapterus* = A, C, E, F. *Coranus woodroffei* = B, D, G. Gengivet med tilladelse fra Putshkov (1994).

A, B: *bottom of abdomen on ♀♀*. C, D: *lateral view of scutellum*. E: *hind part of pygophore with raised parameres and between them appendix*. F, G: *appendix stronger magnified, arrows showing breadth (b) and height (h)*. *Coranus subapterus* = A, C, E, F. *Coranus woodroffei* = B, D, G. *Reproduced with permission from Putshkov (1994)*.

Nøgle til de danske *Coranus*-arter

De aktuelle arter i "subapterus-gruppen" kan skelnes ved følgende kendetegn, gengivet i uddrag fra Putshkovs (1994) nøgle:

- 1 Bagkroppens underside helt eller overvejende sort, højest med lysere pletter adskilt af tværgående, sorte partier *C. aethiops*
- 2 Bagkroppens underside lysere, grå eller gråbrun, højest sort i en langsgående, smal eller noget bredere midterstribe 3

- 3 Scutellums top spids. Kortvingede eksemplarer: Vinge anlæg når normalt ud til 3-4 bagkropsled. ♀: Bagkroppens underside enten uden eller med en svag midterstribe, som ikke når frem til det pregenitale led. ♂: Pygoforens appendiks bredt, bredden er 1,4-2,2 x højden (fig. 1: A,C,E,F) *C. subapterus*
- 4 Scutellums top stump. Kortvingede eksemplarer: Vinge anlæg når normalt ud til 2-3 bagkropsled. ♀: Bagkroppens underside med kraftigere midterstribe, som når frem til det pregenitale led. ♂: Pygoforens appendiks smalt og højt, bredden er 0,9-1,2 x højden (fig. 1: B,D,G) *C. woodroffei*

Fundoversigt og artsbeskrivelser

Coranus aethiops Jakovlev, 1893 [Sort rovtæge] (fig. 2 og 3). Dansk materiale: 9 ♂♂ og 16 ♀♀ (alle kortvingede).

WJ: MG/44 Skallingen, 2 ♀♀ ix.1978 (Rald, ZMUC). NH/04 Gindeskov, 1 ♀ 4.viii.1941 (Worm-Hansen, ZMUC).

NWJ: MH/88 Legind, 1 ♀ 29.ix.1920 (Hoffmeyer, NHMA). MJ/62 Ørgård, 1 ♂ 17.vii.1961 (Leth, ZMUC). NJ/02 Klim Strand, 1 ♀ 19.vii.1992 (Tolsgaard, NHMA).

EJ: NH/20 Vrads Sande, 1 ♀ 20.ix.1993 (Tolsgaard, NHMA). NH/40 Højkol, 1 ♀ 3.ix.2004 (Tolsgaard, NHMA). NH/42 Gjern Bakker, 1 ♀ 21.ix.2000 (Tolsgaard, NHMA). NH/44 Langå, 1 ♂ 30.viii.1910 (Jakobsen, ZMUC). NH/46 Lindum Skov, 2 ♂♂ 6.viii.1980 (Schmidt, PC). NH/80 Mols Bjerger, 1 ♀ vii.1974 (Rald, ZMUC); Strandkær, 1 ♂ viii.1997 & 1 ♀ ix.1999 (Gjelstrup, NHMA). NH/84 Gjesing Mose, 2 ♂♂ vii-viii.2001 (Bruun, NHMA). NH/86 Hevring Hede, 1 ♂ 27.vii.2000 (Bruun, NHMA) & 1 ♀ 30.ix.2004 (Tolsgaard, NHMA).

NEJ: NH/48 Rebild, 1 ♀ viii.1976 (Rald, ZMUC). NJ/22 Tranum Klitplantage, 1 ♀ 21.vii.1992 (Tolsgaard, NHMA). NJ/60 Høstemark Skov, 1 ♂ 22.viii.1999 (Bruun, NHMA). NJ/88 Råbjerg Mile, 1 ♀ 12.viii.1934 (Lieberkind, ZMUC); Råbjerg Kirke, 1 ♀ 3.ix.2003 (Bygebjerg, PC).

(DK): uden lokalitet, 1 ♀ (Jensen-Haarup, ZMUC).

C. aethiops er let kendelig ved bagkroppens overvejende blanksorte underside. Den sorte farve er i det hele taget fremherskende, bl.a. er pygoforen, sugesnablen samt grundfarven på ben og antenner blanksort, i klar kontrast til fx de gullige striber på benene. Det er en forholdsvis stor art, Putshkov (1994) angiver længden til 9,5-14,2 mm. I det danske materiale måler ♂♂ 10-11 mm og ♀♀ 11,5-13 mm. Der er hidtil kun konstateret kortvingede eksemplarer i Danmark, men materialet er dog for fåtalligt til, at man kan udelukke muligheden for forekomst af vingede individer.

Arten er kendt fra Norge, Sverige, Finland, Frankrig, Rusland (hvor den når over til det østligste Sibirien; holotypen er fra Irkutsk-området), Kasakhstan, Mongoliet og Kina (Putshkov & Putshkov, 1996), Estland (Coulianos, 2003), Hviderusland og Tjekkiet (Kment & al., 2003). Det er påfaldende at den ikke er meldt fra Tyskland (Hoffmann & Melber, 2003) og Polen (Lis, pers. comm.). Den må således i Europa anses for boreomontan, idet den synes ret udbredt i nordlige egne, som Fennoskandien, Baltikum (Coulianos (1998, 2003 og pers. comm.) og Danmark, mens den i sydligere egne – som Frankrig, Tjekkiet og Kaukasus – ser ud til at være en meget sjælden bjergart.

C. aethiops er i Danmark kun konstateret i Jylland, hvor den til gengæld er ganske udbredt. Den er overvejende fundet i forholdsvis høj og tæt vegetation af hedelyng (*Calluna vulgaris* (L.)) eller græsser, gerne på noget fugtig bund, både i lyncheder og tørvemoser samt i mere eng- og klitagtigt terræn (Bruun, Bygebjerg, Gjelstrup, Schmidt

Figur 2: *Coranus*-hunner. *Coranus aethiops* (tv) har sort bagkrop og er gennemgående betydelig mørkere farvet end *Coranus subapterus* (th). Foto: Lars Bruun/Nature Eyes.

Coranus females. *Coranus aethiops* (left) has a black abdomen and overall is darker colored than *Coranus subapterus* (right). Photo: Lars Bruun/Nature Eyes.

og Tolsgaard, pers. obs.). Arten udviser kun ringe spredningsevne i kulturlandskabet, og de givetvis små og meget lokale populationer må anses for at være af reliktagtig karakter. Den er antagelig i stadig tilbagegang og må ifølge de gældende IUCN-rødlistekriterier (Wind, 2003) vurderes som sårbar (Kategori: VU) i Danmark.

Coranus subapterus De Geer, 1773 [Grå rovtæge] (fig. 2 og 4). Dansk materiale: 122 ♂♂ (heraf 19 fuldvingede) og 145 ♀♀ (heraf 9 fuldvingede).

SJ: MG/60 Rømø 2004 (Tolsgaard, NHMA). NF/28 Søgård & Årstoft Pl. 1977 (Schmidt, PC). NG/00 Hjartbro 1995 (Schmidt, PC).

WJ: MG/44 Skallingen 1978 (Rald, ZMUC). MH/42 Vedersø Klit 1934 (Nielsen, NHMA). MH/64 Mejdal 1994 (Schmidt, PC). MH/80 Rind Pl. 1935 & Hølgildgård 1941 (Leth, ZMUC). MH/82 Herning 1946 (Leth, ZMUC). NH/00 Sandfeldt 1928 (Findal, NHMA). NH/02 Klode Mølle 1915 (Jørgensen, ZMUC). NH/04 Gindeskov 1941 (Worm-Hansen, ZMUC) & Ulvedal Pl. 1997 (Tolsgaard, NHMA).

NWJ: MH/48 Lodbjerg Klit 2000 (Tolsgaard, NHMA). MH/66 Flovlev 1995 (Schmidt, PC). MJ/60 Egebaksande 1993 (Norman Christensen, PC). MJ/62 Ørgård 1955 (Leth, ZMUC). MJ/82 Østerild Pl. 1934 (Larsson, ZMUC). NH/06 Stoholm 1977 (Coulianos, PC). NH/06 Virksund 1967 (Enghoff, ZMUC).

EJ: NG/44 Snoghøj 1917 (Jensen, NHMA). NH/20 Them 1915 & Salten 1918 (Jensen-Haarup, ZMUC). NH/22 Svejlbæk 1906 & Silkeborg 1913 (Jensen-Haarup, ZMUC). NH/24 Ø Bakker 1983 (Schmidt, PC). NH/40 Ry 1805 (Schiødte, ZMUC), 1948 (Leth, ZMUC) & 1979 (Tolsgaard, NHMA). NH/44 Brårup Sand 1994 (Tolsgaard, NHMA). NH/64 Randers 1884 (Jakobsen, ZMUC) & Tebbestrup 1942 (Ussing, NHMA). NH/66 Mariager 1936 (Lohmander, NHMA). NH/80 Mårup 1935 (Andersen, ZMUC) & Sletterhage 1998 (Tolsgaard, NHMA). NH/82 Strandkær 1947 (Poulsen, ZMUC), Feldballe 1970 (Waldén, NHMA), Femmøller 1977 (Coulianos, PC) & Mols Bjerger 1997 (Gjelstrup, NHMA). NH/84 Thorsager 1988 & Ebdrup 1995 (Tolsgaard, NHMA). NH/86 Udbyhøj 1984, Ørsted Bakker 1996 & Hevring Hede 2001 (Tolsgaard, NHMA). NH/88 Als Odde 1998 (Tolsgaard, NHMA). PG/08 Stavns 1991 (Starke, PC). PH/02 Ebeltoft 1934 (Larsson, ZMUC), Fuglslev 1952 (Lyneborg, ZMUC), Stubbe Sø 1979 & Skramsø Pl. 1996 (Tolsgaard, NHMA). PH/04 Grenå 1919 (Jensen-Haarup, ZMUC), Tirstrup

1952 (Lyneborg, ZMUC) & Glatved Strand 1998 (Tolsgaard, NHMA). PH/48 Anholt 1992 (Tolsgaard, NHMA) & 2001 (Bygebjerg & Bruun, NHMA). PH/68 Anholt Fyr 2002 (Tolsgaard, NHMA).

NEJ: NJ/20 Vegger 1947 (Worm-Hansen, ZMUC). NJ/24 Hune Klit 1994 (Tolsgaard, NHMA). NJ/46 Tornby Klit 1998 (Tolsgaard, NHMA). NJ/60 Høstemark Skov 1992 (Anderson, NHMA). NJ/84 Sæby & Voerså 1936 (Lohmander, NHMA). NJ/86 Frederikshavn 1936 (Lohmander, NHMA). NJ/88 Skagen 1911 (Jakobsen, ZMUC), Råbjerg Mile 1934 (Lieberkind, ZMUC), Gl. Skagen 1966 (Bræstrup, ZMUC), Sandmilen 1992 & Kandestederne 1993 (Bygebjerg, PC). NK/80 Skagen N. 1994 (Bygebjerg, PC). PJ/24 Læsø 1932 (Findal, NHMA).

F: NG/42 Tellerup Bjerger 1995 (Buhl, PC). NG/60 Fåborg 1870 (Schlick, ZMUC). NG/62 Lunghøj & Verninge 1995 (Buhl, PC). NG/82 Sallinge Lunde 1995 (Buhl, PC). NG/86 Agernæs Flyvesand 1995 (Buhl, PC). PF/08 Tåsinge 1916 (Jakobsen, ZMUC). PG/04 Måle Strand 1936 (Lemche, ZMUC).

LFM: PF/86 Bøtø Strand 1967 (Møller Andersen, ZMUC) & 2001 (Bygebjerg, PC). UA/28 Ålebæk Strand 1966 (Jensen, ZMUC). UB/20 Ulvshale 1969 (Enghoff, ZMUC) & 1998 (Tolsgaard, NHMA).

SZ: PG/80 Gishale Stenværk 1997 & Feddet 2004 (Tolsgaard, NHMA). UB22: Fakse Ladeplads 2004 (Tolsgaard, NHMA).

NWZ: PG/24 Osen 1933 (Grøntved, ZMUC). PG/26 Røsnæs 1978 (Karsholt, ZMUC). PG/28 Kongstrup 1971 & Sejerø S. 1972 (Enghoff, ZMUC). PG/48 Vesterlyng 2002 (Bruun/Nature Eyes). PG/68 Kongsøre 1941 (Fæster, ZMUC). PH/60 Odsherred 1870 (Budde-Lund, ZMUC), Nykøbing 1911 (Jakobsen, ZMUC) & Rørvig 1967 (Enghoff, ZMUC).

NEZ: PH/80 Tisvilde 1872-1989 (Schlick, Jakobsen, Olsen, Kløcker & Lomholdt, ZMUC), 1984 (Mahler, PC) & Asserbo 1889 (Dous, ZMUC). UB/28 Tokkekøb 1906 (Larsen, NHMA). UB/48 Rude Hegn 1909 & Geelskov 1914 (Larsen, NHMA). UC/20 Plejelt 1900-1917 (Larsen, NHMA). UC/40 Ll. Esbønderup 1899-1908 (Larsen, NHMA).

B: VA/88 Sømærken 1960 (Skovgaard, ZMUC). VB/80 Hasle & Rønne 1870 (Løvendal & Schlick, ZMUC) & Bornholm 1902 (Kryger, ZMUC). VB/82 Allinge 1870 (Schlick, ZMUC). WA/08 Dueodde 1925 (Worm-Hansen, ZMUC). WB/00 Bølshavn 1942 (Johnsen, ZMUC).

DK: Sielland, 2 ♂♂ ix.1830 (Westermann, ZMUC). Ældste kendte danske fund!

C. subapterus er mere grålig end *C. aethiops*, og om end af og til ret mørk er kontrasten mellem mørke og lyse partier – fx på benene – ikke så udtalt. Det er desuden en betydelig mindre art, Putshkov (1994) angiver længden til 8,5-11,3 mm. I det danske materiale måler ♂♂ 9-10 mm og ♀♀ 10-11 mm, og der er således en signifikant størrelsesforskel mellem denne og den foregående art. Fuldvingede eksemplarer findes af og til, og de udgør godt 15% af ♂♂ og ca. 6% af ♀♀ i det undersøgte materiale, hvor de dog pga. samlernes store interesse for "afvigende" former måske nok er overrepræsenteret.

Arten er vidt udbredt i Europa, dog er Putshkov & Putshkov (1996: 230) skeptiske overfor angivelser fra det sydligste Europa, som synes at bero på ældre fejlbestemmelser. I Rusland når den mod øst kun frem til det vestligste Sibirien, og Putshkov & Putshkov forholder sig ligeledes skeptiske over for angivelser fra Mellemøsten og det centrale Asien.

C. subapterus er i Danmark udbredt i alle landsdele, men findes fortrinsvis langs kysterne samt i de mere sandede egne. Arten lever på solåbne habitater med meget lav vegetation, særlig lav, mos eller sandskæg (*Corynephorus canescens* (L.)), ofte i klitter eller på relativt åbne sandflader på heder. Den har også udvist en vis spredningstendens bl.a. til grusgrave og ruderater, men med den stærkt forøgede tilførsel af næringsstoffer og den

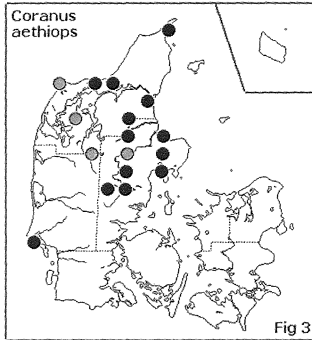

Fig 3

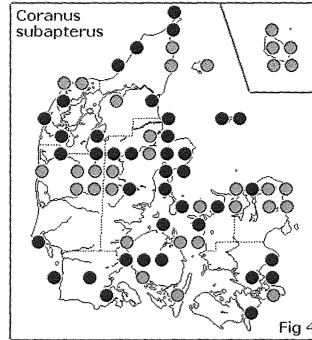

Fig 4

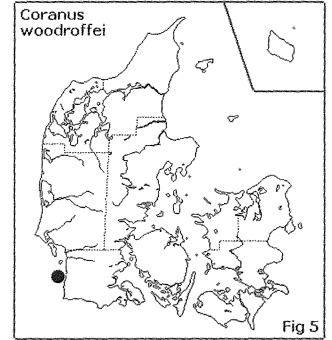

Fig 5

Figur 3, 4, 5: Kort over de danske registreringer af *Coranus*-arterne i 20 km UTM-felter. Grå plet = kun registreret før 1975. Sort plet = registreret i perioden 1975-2004.

Maps showing the Danish records of the *Coranus* species in 20 km UTM-fields. Grey dot = only recorded before 1975. Black dot = recorded in the period 1975-2004.

generelle tilgroning af de ovennævnte, foretrukne landskabstyper, er den sandsynligvis i fortsat tilbagegang og bør muligvis tages i betragtning på den danske rødliste som en næsten sårbar art (Kategori: NT).

Coranus woodroffeii P. V. Putshkov, 1982 [Mørkgrå rovtæge] (fig. 5). Dansk materiale: 1 ♀ (kortvinget).

SJ: MF/60 Rømø, Moorheide, 1 ♀ ix.1983 (Bernhardt leg., coll. NHMA).

C. woodroffeii minder meget om *C. subapterus*, men identificeres ved de i nøglen anførte kendetegn. Putshkov (1994) angiver dens længde til 10-13 mm, og tager man desuden højde for kønsforskellen, er ♂♂ 10-11,5 mm og ♀♀ 11,5-13 mm. Den danske ♀ er 11,5 mm lang og dermed lidt længere end de danske *C. subapterus*. Det kan især være problematisk at skelne ♀♀ af de to arter fra hinanden, og Woodroffe (1959) sammenblandede – ifølge Putshkovs (1994) undersøgelse af hans materiale – eksemplarer af de to arter i sin "hedeform". Det danske eksemplar har en relativt svag midterstribe, men herudover viser størrelsen, det stumpede scutellum, de korte vingeanlæg samt den mørke farve, at det faktisk er *C. woodroffeii*.

Arten er konstateret i det sydligste England (holotypen er fra Cobham i Surrey), Holland, Belgien, Tyskland (hvor den er fundet så nordligt som ved Warnemünde), Frankrig, Spanien, Rusland (hvor den mod nordvest er fundet ved Kaliningrad, og mod øst når langt over i det østlige Sibirien) og Kazakhstan (Putshkov & Putshkov, 1996), Tjekkiet og Slovakiet (Stehlík & Vavřínová, 1997; 1998), Østrig (Rabitsch, 2003) og Polen (Lis & Lis, 2004). Den synes således at være en forholdsvis sydlig art, med nordgrænse omkring 55°N bredde. På Lüneburger Heide lever *C. woodroffeii* i høj, tilgroet *Calluna*-bevoksning med fugtigere mikroklima end på de åbne flader, som er optimale for *C. subapterus*, der også lever i området. Det er derfor vigtigt, at naturplejen tager højde for disse to arters forskellige habitatkrav (Melber, 2000).

Det danske fund falder umiddelbart i forlængelse af de nævnte, hidtil nordligste forekomster af arten. Det bør afklares, om den er mere udbredt her i landet, fx på vadehavsøerne og i det sydvestlige Jylland, hvorfra vi udover det omtalte fund i høj grad mangler materiale af denne slægt. Umiddelbart må *C. woodroffeii*, ikke mindst pga. sin ringe udbredelse og det store turistpres i forekomstmrådet, i det mindste vurderes som sårbar her i landet (Kategori: VU).

Nymfer og fænologi

Foruden de identificerede imagines indeholder det gennemgåede danske materiale 32 *Coranus*-nymfer, som ikke er artsbestemt med sikkerhed, om end der nok helt overvejende er tale om nymfer af *C. subapterus*, bl.a. er de alle grå eller gråbrune på undersiden af bagkroppen. Den tidligst fundne og mindste nymfe (2. stadium) er dateret ultimo maj, mens den senest fundne nymfe (5. stadium) er dateret 23. juli.

De danske imagines af *C. aethiops* er dateret fra 19. juli til 30. september, mens de danske imagines af *C. subapterus* er dateret fra 24. juni til 3. oktober. På Lüneburger Heide er konstateret en tilsvarende aktivitetsperiode for imagines af *C. woodroffei* (Melber, 2000). Det synes således obligatorisk, at nordeuropæiske *Coranus*-bestande parrer sig og lægger æg i sensommeren og kun overvintrer i ægstadiet.

Nymferne udklækkes antagelig i løbet af maj og forvandles til imagines i løbet af juli. Føden består fortrinsvis af mindre insekter, idet udviklingen forløber parallelt med udviklingen hos mange andre næbmundede insekter, som cikader (Homoptera), frøtæger (Lygaeidae) og blomstertæger (Miridae), der ofte er særdeles talrige på disse habitater og givetvis er vigtige fødeemner. Også larver af sommerfugle og bladhvepse fortærer de gerne.

Diskussion

Coranus subapterus har hidtil været benævnt som ”kortvinget rovtæge” på dansk (Jørgensen & al., 1999), men idet materialet nu er splittet op i tre – overvejende kortvingede – arter, har jeg i denne artikel foreslået nye navne til alle de tre danske *Coranus*-arter ud fra deres forskellige farvenuancer.

Når man først er gjort opmærksom på de markante forskelle mellem især *C. aethiops* og *C. subapterus*, kan man undre sig over, at de ikke for længst er blevet adskilt af nord-europæiske forskere. Et element af forklaringen er antagelig, at de landlevende tæger er en underrepræsenteret insektgruppe i generalsamlingerne, en gruppe som kun relativt få entomologer har haft interesse for.

I de senere år har der dog været stigende feltindsats med hensyn til tæger, hvilket har medført, at det danske *Coranus*-materiale er forøget betragteligt. Det bør i denne sammenhæng bemærkes, at fokus for de danske indsamlinger er skiftet fra Nordsjælland til især Jylland i løbet af 1900-tallet, og de forholdsvis talrige registreringer af *C. aethiops* i de senere år bør derfor ikke tages som udtryk for øget hyppighed, men hovedsaglig betragtes som en følge af intensiveret indsats i artens forekomstmråde.

Faktisk må man antage, at alle vore tre *Coranus*-arter er i betydelig tilbagegang pga. den massive opdyrkning af heder og overdrev, samt den generelt forøgede næringsstofforsyning og tilgroning i vore åbne, næringsfattige biotoper. *Coranus*-arterne optræder i vor tid i særdeles små og vidt adskilte populationer, og da de som regel er uden flyveevne, er de kun i meget ringe grad i stand til at sprede sig i det efterhånden stærkt fragmenterede landskab.

Der er således tale om følsomme arter med vigende status i kulturlandskabet, og deres overlevelse her i landet er på længere sigt fuldstændig afhængig af den naturbeskyttelse, som fra et overordnet perspektiv bliver gennemført for at bevare de danske hede- og klitlandskaber.

Tak

Tak til Professor Karl-Georg Bernhardt i Wien, som venligst har skænket sit materiale fra Rømmø til Naturhistorisk Museum i Århus, samt til Carl-Cedric Coulianos (Sverige),

Petr Kment (Tjekkiet), Jerzy A. Lis (Polen), Albert Melber (Tyskland), Pavel V. Putshkov (Ukraine) og Wolfgang Rabitsch (Østrig) for dialog omkring manuskriptet. Endvidere tak til Otto P. Buhl, Rune Bygebjerg, Hugo N. Christensen, Viggo Mahler og Hans Th. Schmidt for gennemsyn af privatsamlinger, samt en særlig tak til Nils Møller Andersen (†) for et langvarigt og frugtbart samarbejde på Zoologisk Museum i København.

Litteratur

- Andersen, N. M. & S. Gaun, 1974: Fortegnelse over Danmarks tæger (Hemiptera, Heteroptera). – *Entomologiske Meddelelser* 42: 113-134.
- Coulianos, C.-C., 1998: Annotated Catalogue of the Hemiptera-Heteroptera of Norway. – *Fauna norvegica*, serie B 45: 11-40.
- Coulianos, C.-C., 2003: Records of true bugs new to Estonia, with some biological notes (Hemiptera-Heteroptera) – *Sahlbergia* 8: 55-63.
- Hoffmann, H.-J. & A. Melber, 2003: Verzeichnis der Wanzen (Heteroptera) Deutschlands. I: Entomofauna Germanica 6 [Red: B. Klausnitzer]. – *Entomologische Nachrichten und Berichte, Beiheft* 8: 209-272.
- Jørgensen, J., S. Breiting, K. Schnack & B. Troen, 1999: Danske navne på danske tæger, cikader, bladlopper, mellus og skjoldlus. – *Projekt Danske Dyrenavne*. Entomologisk Forening og Danmarks Lærerhøjskole.
- Kment, P., J. Bryja, Z. Jindra, K. Hradil & P. Baňář, 2003: New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia. II. – *Klapalekiana* 39: 257-306.
- Lis, J. A. & B. Lis, 2004: *Coranus woodroffei* P. V. Putshkov, 1982 (Hemiptera: Heteroptera: Reduviidae) – new to the Polish fauna. – *Polskie Pismo Entomologiczne* 73 (4): 339-441.
- Melber, A., 2000: Beobachtungen an einem syntopen Vorkommen von *Coranus woodroffei* Putshkov und *C. Subapterus* (de Geer) (Heteroptera: Reduviidae). – *Heteropteron* 9: 11-14.
- Putshkov, P. V., 1982: New and little-known species of the genus *Coranus* Curt. (Heteroptera, Reduviidae) from the USSR and Mongolia [på russisk]. – *Nasekomye Mongolii* 8: 190-199.
- Putshkov, P. V., 1994: Les *Coranus* Curtis, 1833, de la faune française (Heteroptera, Reduviidae). – *Bulletin de la Société Entomologique de France* 99: 169-180.
- Putshkov, P. V. & V. G. Putshkov, 1996: Family REDUVIIDAE Latreille, 1807 - assassin-bugs. I: *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region*. Vol. 2 [Red: B. Aukema & Chr. Rieger]. – Netherlands Entomological Society.
- Rabitsch, W., 2003: Neue und seltene Wanzen (Insecta, Heteroptera) aus Niederösterreich und Wien. Teil 3. – *Linzer biologische Beiträge* 35/2: 1293-1305.
- Stehlík, J. L., & I. Vavřínová, 1997: Results of the investigations on Hemiptera in Moravia made by the Moravian Museum. (Reduviidae, Phymatidae, Nabidae: Prostemmaeinae). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae Naturales* 81: 205-229.
- Stehlík, J. L., & I. Vavřínová, 1998: Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum. (Reduviidae, Phymatidae, Nabidae: Prostemmaeinae). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae* 82: 109-126.
- Wind, P., 2003: Manual for rødlistning af plante- og dyrearter i Danmark. – *Teknisk anvisning fra DMU nr. 20*. Danmarks Miljøundersøgelser og Miljøministeriet.
- Woodroffe, G. E., 1959: Two forms of *Coranus subapterus* De Geer (Hemiptera, Reduviidae) associated with distinct habitats. – *Entomologist* 92: 125-128.